

Uniwersytet Warszawski

Wydział Gastronomii

Instytut PAPU

Praca doktorska

„Budyń w kulturze europejskiej”

Stefan Łakomy

Październik 2007

Spis treści

Rozdział 1. Wstęp.....	2
Rozdział 2. Definicje.....	2
Rozdział 3. Historia starożytna.....	2
Podr. 3.1. Grecja - II wojna peloponeska (431 - 404 rok p.n.e.).....	2
Podr. 3.2. Rzym - Reformy Oktawiana Augusta (31 r. p.n.e.).....	2
Rozdział 4. Historia nowożytna.....	3
Rozdział 5. Podsumowanie.....	3

Rozdział 1. Wstęp

Niniejsza praca ma za zadanie przedstawić państwu rolę jaką odegrał w Europie budyń, a była to rola bardzo ważna, można by rzec kluczowa. Zgodnie z ustaleniami badaczy Bernarda Czekoladowego i Justyny Kożuch, budyń był katalizatorem wielu wydarzeń historycznej wagi.

Rozdział 2. Definicje

Definicja 1. Budyń – potrawa przyrządzana na bazie mleka i skrobi jako zagęstnika. Podczas obróbki termicznej skrobia (zwykle pod postacią mąki pszennej lub ziemniaczanej) rozkleja się i nadaje budyniowi półpłynną, a po zastygnięciu stałą, galaretowatą konsystencję.

Definicja 2. Współczynnik pyszności – miara wprowadzona przez słynnego badacza smaków Juliusza Pychotkę, będąca wynikiem podzielenia masy potrawy przez czas potrzebny do jej zjedzenia potrawy przez wygłodniałego siedmiolatka.

Rozdział 3. Historia starożytna

Nikt nie jest w stanie określić dokładnie miejsca narodzin wspaniałego dania jakim jest budyń. Najdawniejsze jego ślady zostały odkryte na wykopaliskach na Krecie, i są datowane na 1600 rok p.n.e. W XV wieku p.n.e. greccy najeźdźcy podbili wyspę, szybko przejmując od lokalnych ludów tradycję poobiedniego deseru, a co za tym idzie, przepis na budyń. Wczesne wersje budyniu miały niższy niż obecnie współczynnik pyszności, ponieważ zawierały domieszkę greckiej kaszki mannej.

Podr. 3.1. Grecja - II wojna peloponeska (431 - 404 rok p.n.e.)

Miasta Korfu (starożytna Korykra) i Korynt, od dłuższego czasu rywalizujące o miano stolicy budyniu, poróżniła kłótnia o dodatwanie owoców do tej potrawy. Ta drobna różnica zdań nie byłaby oczywiście istotna, gdyby nie fakt iż najważniejsi arystokraci obu miast, Eustachy i Kalikst (senior) byli wielkimi smakoszami. Kaliks, zaproszony do pałacy Eustachego, został poczęstowany budyniem z truskawkami i jagodami co w jego oczach była niewybaczalną obelgą. Zdarzenie opisał słynny poeta Hieronim z Porcelitu:

*„Szybkim ruchem Kalikst dywan przyzdobił
w owoców feerię, zapach w górę trysnął,
a senior łżykowładny niczym Zeus gromił
biednego Eustachego po spuchniętej głowie”*

Podr. 3.2. Rzym - Reformy Oktawiana Augusta (31 r. p.n.e)

Pierwsze propozycje Oktawiana, polegające między innymi na naczelnym zwierzchnictwie nad armią, władzy trybuńskiej oraz urzędzie najwyższego kapłana, które sprawował cesarz, nie zostały przyjęte przychylnie przez Rzymian. Aby złagodzić napięcia społeczne, August dodał do swoich postulatów powszechne prawo do poobiedniej drzemki i deseru, jako przykład podając właśnie budyń. Rzymscy arystokraci początkowo nie chcieli zgodzić się na reformy, ale ulegli po serii (inspirowanych - jak się później okazało - przez Oktawiana) rozruchów biedoty rzymskiej.

Rozdział 4. Historia nowożytna

Ten rozdział zostanie rozwinięty jako osobny artykuł.

Rozdział 5. Podsumowanie

Historyczne znaczenie budyniu jest niewątpliwie istotne, niestety badania archeologiczne są stosunkowo trudne. Jest to po części spowodowane wysokim, jak na tamte czasy, współczynnikiem pyszności budyniu. Miseczki deserowe znajdowane na wykopaliskach są najczęściej wyjedzone do czysta.